

Ayazın Ferâseti

Hikmet ehli zatlar buyuruyor ki:

Bir cemiyette herkes, üzerine düşen vazifeyi yaparsa, sistem düzgün çalışır. Vücudun işe yaraması organların sıhhatli çalışmasına bağlıdır. Hadis-i şerifte, **(Habeşli siyah bir köle de olsa, âmirinize itaat edin!)** buyuruldu. Baş ayrı, vücut ayrı olursa, hiçbir işe yaramaz. Saatin çarklarından biri arızalanırsa, saat çalışmaz, vakti doğru göstermez. Bir saate bakınca, akrep ve yelkovan görülür. Onun içinde küçük çarklar da vardır. Bir çark diğerini, o da bir başkasını çevirir. Böylece akrep ve yelkovan, vakti doğru olarak gösterir. O çarkların biri kırılrsa, hattâ paslansa, saat yanlış gösterir. İşte dinimize hizmette de biri, görevini doğru yapmazsa, diğerini etkiler, o da başkasını etkiler. Neticede hizmetlerin aksamasına, yıkılmasına sebep olur. Onun için herkes kendi işine sınıksız sarılmalı, vazifesini aksatmamalıdır.

Ayaz'ın Ferâseti

Bir gün beyleri Sultan Mahmut'a:

-Ayaz denilen bu hizmetçinin ne mârifeti var ki, sen ona otuz kişinin ücreti kadar ücret ödüyorsun. dediler.

Sultan Mahmut bu soruya o sırada karşılık vermedi. Birkaç gün sonra beylerini alarak ava çıktı. Giderlerken uzaktan bir kervanın geçmekte olduğunu gördüler.

Sultan Mahmut beylerden birine: "Git sor bakalım, bu kervan nereden geliyor." dedi. Bey atını sürerek gitti. Bir süre sonra geriye döndü: "Efendim kervan Rey şehrinden geliyor" dedi.

Sultan Mahmut: "Peki, nereye gidiyormuş." diye sorunca bey susup kaldı.

Bunun üzerine hükümdar başka birini gönderdi, o da gidip geldi:

-“Efendim Yemen’e gidiyormuş”, dedi.

Pâdişah: “Yükü neymiş.” deyince o da susup kaldı.

Bu defa pâdişah bir başka beye:

-“Sen de git yükünü öğren.” dedi. Bey gitti, geldi:

-“Her cins mal var, fakat çoğu Rey kâseleri” dedi. Pâdişah:

-“Peki kervan Rey’den ne zaman çıkmış.” diye sorunca, bey susup kaldı, cevap veremedi.

Pâdişah böylece tam otuz beyi gönderdi, otuzu da istenen bilgileri tam olarak getiremediler.

Pâdişah son olarak Ayaz'ı çağırdı:

-Ayaz, dedi, “git bak bakalım şu kervan nereden geliyor.”

Ayaz saygıyla pâdişahın huzurunda eğilerek konuşmaya başladı:

-“Efendim, kervan görünür görünmez sizin merak ederek, soracağınızı tahmin ettiğimden gidip gerekenleri öğrendim. Kervan Rey’den geliyor. Yemen’e gidiyor. Yükü şudur, şu kadar at, şu kadar deve, şu kadar katırdan oluşuyor. Kervanda şu kadar insan var, onlardan şu kadarı silâhlı...” diye başlayarak kervan hakkındaki bilgileri en küçük ayrıntıya varıncaya kadar anlattı. Bütün bunları beyler ağzı açık dinliyorlardı.

Böylece Ayaz tek başına otuz beyin edinemediği bilgiyi edinmiş, başaramadığı işi başarmıştı.

Pâdişah beylerine döndü:

-“Sâdık adamım Ayaz’a neden otuz kişinin ücretine denk para verdiğimi anladınız mı? Görüyürsunuz ki bu bile, onun hizmetine karşı az geliyor” dedi.